

ben, amit az író könnyed kézzel kezel. Maugham új regényét Vas István fordította.

*Kovács Erzsébet*

**MARY JANE WARD: KIGYÓVEREM.** (Révai.)

Különleges témájú könyv, érdekes feldolgozásban. Egy idegbeteg nő, Virginia Stuart Cunningham lelkivilágának tökéletes bemutatása. Az ő gyógykezelésén keresztül egy amerikai idegstanatórium életével ismerkedünk meg, végigkísérjük Virginiát a legsúlyosabb betegek osztályán keresztül az életbe való visszatérésig. Számunkra egészen különleges világ nyílik meg, az elborult elméjük, gátlásokkal teli szerencsétlenek világa, ahol azonban az öröm és a bánat valamilyen formában még mindig uralkodik a lelkeket. Különleges gyógymódokkal ismerkedünk meg és a Juniper-hegyi elmekegőző lakóin keresztül tökéletes képet kapunk az életből kiesettekről. Virginia, aki emlékezetzavarral küzd, s bizonyos hasadás is áll be lelkében, egészségesebb pillanataiban nagyszerűen felismeri a dolgok közötti összefüggéseket, s pompásan jellemzi az ápolókat, orvosokat és betegeket. Egészben véve roppant érdekes könyv, a maga nemében szinte egyedülálló. Mary Jane Ward ösztönös női megérzéssel, nagy ismeretudással írta meg könyvét. A fordítás Madarassy Zsuzsa munkája.

V. T.

**TÁPAI SZABÓ GABRIELLA: NALA DUNN.** (Grill.)

A háttér egy trópusi sziget exotikus világa, különböző nemzetiségű és foglalkozású emberekkel. A főhős egy félvér leány, angol-bennszülött keverék, már egyéniségében is van valami szomorú és tragikus. Az örökös lemondás bizonyos erőt ad neki, de mégis annyira erős, hogy a szeretetről le tudjon mondani. A csupa ideg és érzelemalkotta Nala lelke mélyen a szigethez tartozik és amikor választania kell Európa és szülőföldje között, ez utóbbit választja. Csalódik, hiszen az, aki az egész életet jelentette számára, exotikus kalandnak tekintette csupán. Mégsem török le, hanem beáll oda, ahol szükség van erős, fiatal karjára és szívére. még így sebezten is. Szomorú sorsa, vágyai, szerelme apró kis mozzanatok kis életéből, igen sok nő számára ismerősek. Egyébként — az őszinte kritika hangját használva — a kis könyv még sok kívánnivalót hagy maga

után. A szerkezet egysége nem teljes, a naplószerűen írt regényből hiányzanak a cselekmények lüktető egyinas-utánjai, csupán szórakoztató könyv, irodalmi igény nélkül.

*VERMES TAMÁS*

**MAXIM GORKIJ: AZ ARTAMÓNOVOK.** (Révai.)

Egy hirtelen feltörő gyáriparos család története pereg le előttünk az 1917-es nagy orosz forradalomig. A regény Artamonov Iljával kezdődik, a mindenre elszánt, konok, parancsolásra termelt, érzelmeiket megvető paraszttal, aki az eljövendő nagy vészongyár alapjait rakja le. Három gyermeke van: a püös Nyikita, Pjotr és Alekszej (fogadott fia). Ezeknek sajtáságos és egymástól annyira eltérő élete és gyermekeiknek apjukétól annyira eltűnt új világszellemet sugárzó sorsuk van megmintázva gorkiji erővel, szenvedéllyel, színnel. Nyikita szomorú árnyéka (szerteszertes lett és majdnem istentagadó) rávetődik Pjotr életére, de a többiekére is. Egy barátja van csak, Tyihon, az udvaros, a józan, okos, de magabaforduló parasztnapszamos. Alekszej, a városi polgár típusa lesz, fia már közelebb a nagy eszmékhez, Pjotr egyik gyermeke, Ilja pedig az orosz forradalom névtelen katonája. A sokrétegű család egy felbomló világ közepette nem akarja észrevenni, hogy ideje lejárt, csak a legifjabb generáció ébred a valóságra. A nők — Natália, Olga, Polónia — egy-egy típusa a századvégi évek asszonyainak. Mindent össze-szűrt regényében Gorkij: elbeszélést, idyllt költészetet, filozófiát. Nagyszerű könyv, élményt jelent. A fordítás Gellért Hugó munkája.

*B. K.*

**THEODOR DRÉISER: OMLÓ BASTYA.** (Dante.)

A Quakerek puritán, mélyen vallásos, tiszta világába vezet bennünket a híres amerikai író hatalmas regényében; az „Omló bástyában”. Számunkra szinte érthetetlenül leegyszerűsített világ ez, üzleti téren is mindenkor a másokon való segítés szellemével, a kényelmes fényűző élettől való tartózkodással, nagy mértékfességgel érzelmi területeken is. Rufus, illetve Solon Barnes aszkétikusan és bölcsen tiszta család életét, üzleti tevékenységét, népdás józanságát keresztül az igazi quakereket ismerjük meg, akik egymás számára mindig Barátok, s mindig a Belső Világosság szavára hallgatva cse-

lekszenek. De Solon gyermekeit; hiába zárta el regényes és tisztességes házába, a hatalmas tempóban fejlődő amerikai élet magával ragadja. Őket már a pénz, a szerelem és az érvényesülés érdekli. Bár tele vannak az otthonról hozott tiszta emlékekkel, ezeket rabláncnak, nyügnak érzik és elszakadnak szüleik isteniféle, békességes, szemérmes világától. Csodálatos, hogy egyedül Etta, a megtévedt Barnes-lány tér vissza otthonába, ő az, aki beteg atyja mellett felfedezi a vallás erejét, aki megtalálja a szépséget az elmélyült, befeléforduló életben. Nagyszerű kompozíciójú munka. lúsból, vérből való alakokkal. Pompásan mutatja be az író az ellentétet a valóságos világ és a quakerek világa között. Leírásai, képei költőiek, mondanivaló a mindig nemes. Az „Amerikai tragédia“ kitűnő írójának nagyszabású, új regényét Szirmai Tivadar fordította magyarra.

B. K.

ROMAIN GARI: HAJNAL FELÉ.  
(Dante.)

Lengyel partizánok erdőben, hideg télben eltöltött izgalmas életét festi a francia író legújabb munkájában. Harcuk inkább a természettel szemben mérül ki, a szereplő személyekben nincs semmi hősködés vagy pózolás. Éhesek, fáznak, van, aki regényt ír köztük, a tüdőbaj áldozatokat szed közülük, a fiatal Twardowski Janek a főhős, szerelmes lesz egy lányba, aki a becsületét áldozza fel hazája érdekében. Fiatal, szép szerelmük, amely a havas lengyel erdőben kezdődik, beteljesedik és az ország felszabadulása után már hárman üdvözlik az új hajnalt. A könyv világ-siker lett, tiszta élményeivel, eredetiségével. Kétségtelen, hogy igényesebb mű a besteller-típusnál. A könyvet Rónay György plasztikus fordításában olvastuk.

B. K.

LEO TOLSZTOJ: EGY LÓ TÖR-TÉNENETE. (Révai.)

Egy tarka ló a főhőse Tolsztoj regényének. Egy öreg, kimustrált, de jobb napokat látott paripa, a legnemesebb fajtából való. Azonban szerencsétlen életkörülményei folytán a legszomorúbb véget éri. Igazi tolsztoji humánummal, és mondhatni szeretettel megírt regény; az állat életét olyan hozzáértéssel, finomsággal és főleg realitással mutatja be, és annyi pompás bölcsesség húzódik meg a sorok között,

hogy csak bámulunk. Ahogyan az öreg-ségről beszél az emberekkel, állatokkal kapcsolatosan, igazán megragadó. A kis regénnyel ízelítőt kapunk az orosz arisztokrácia kóros életéből is, s egy másik, ugyancsak itt megjelent elbeszélésből a régmúlt idők orosz parasztjának nyomorúságos világából. Tolsztoj, az orosz és a világirodalom egyik legkimagaslóbb alakja, minden könyvével és minden sorával az emberek javítására törekszik. A fordítás Szöllőssy Klára munkája.

BARITZ KAROLYNÉ

THORNTON WILDER: KABALA.  
(Révai.)

Olasz arisztokraták élete amerikai szemmel nézve; ez a könyv lényege. Egy Kabala néven ismert előkelő társaságról olvashatunk, biborosról, gróf- és hercegnőkről, gazdag vénlányokról, akik bizonyos titkos erőt gyakorolnak az olasz közéletre pénzüikkel, vagyonukkal, származásukkal és összeköttetésükkel. Távolról titokzatos, érdekes társaság, közelről azonban nagyon is szerencsétlenek, önmaguknak, egy eszmének vagy a szerelemnek rabjai. Éles és mégis jóindulatú bíráiat ez Thornton Wilder részéről, mert szánja, sőt szereti hőseit. A könyv megismertet bennünket az olasz felső tízezer életével, nyelve színes és könnyed, kompozíciója egységes. Szöllőssy Klára fordította magyarra.

KELEMEN IMRE

JEAN PAUL SARTRE: A TISZTESÉGTUDÓ UTCALÁNY. (Káldor.)

Sartre egzisztencialista filozófiáját jól sikerült képfelvonásos színműbe csomagolta. Lényege az, hogy szabadnak és függetlennek hisszük magunkat, úgy érezzük, hogy szabad akarattal rendelkezünk, rá kell azonban jönnünk, hogy a társadalmi helyzet, a világ egész berendezése úgy van megalkotva, hogy mégsem tudunk jobb belátásunk szerint cselekedni. Lizzie, az amerikai utcalány is az igazat akarja vallani a bíró előtt, megmentve ezzel egy négert, — akinek csak az a bűne, hogy néger, — a biztos kivégzéstől. Igen ám, de jönnek a fehérék, a szenátor fia és társai, a társadalom hatalmon lévő rétege és erőszakkal ki akarják tőle csikarni a hamis tanuvallomást, megmentve ezzel a gyilkos fehért, akiért kár lenne, ha börtönbe kerülne, mert: fehér ember. Lizzie kitart az igazság mellett, de jön a szenátor és az anyai érzésre, valamint a faji öntudatra való hivatkozással le-